

Warszawa, 13 kwietnia 2017 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw

(druk nr 476)

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem ustawy o zmianie ustawy o repatriacji oraz niektórych innych ustaw jest wprowadzenie w życie takich uregulowań prawnych, które będą służyły usprawnieniu procesu repatriacji.

W tym celu dokonano zmiany definicji repatrianta, którym będzie osoba, która przybyła do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy krajowej wydanej w celu repatriacji z zamiarem osiedlenia się na stałe (art. 1 pkt 2).

Dokonano zmiany procedury związanej z przyznawaniem wizy krajowej w celu repatriacji.

Wiza krajowa w celu repatriacji będzie wydana osobie, która spełnia łącznie następujące warunki: jest polskiego pochodzenia; była deportowana lub zesłana przez władze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich; przed dniem wejścia w życie ustawy zamieszkiwała na stałe na terytorium obecnej Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżanu, Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Tadżykistanu, Turkmenistanu, Republiki Uzbekistanu albo azjatyckiej części Federacji Rosyjskiej. Warunek deportacji lub zesłania będzie spełniony także wówczas, gdy deportowanymi albo zesłanymi przez władze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich byli wstępni takiej osoby (art. 1 pkt 10-15).

Wiza krajowa w celu repatriacji będzie mogła być wydana małżonkowi i zstępnym do czwartego stopnia repatrianta oraz małżonkowi zstępnego. Na podstawie obowiązujących przepisów rodzina repatrianta może przebywać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na

podstawie zezwolenia na pobyt stały i w wyniku braku uprawnień do nabycia obywatelstwa polskiego nie korzysta z wielu świadczeń.

Osobie, która nie posiada zapewnionego w Polsce lokalu mieszkalnego i utrzymania lub miejsca w ośrodku, a spełnia pozostałe warunki do uzyskania wizy krajowej w celu repatriacji, konsul wyda decyzję o zakwalifikowaniu do wydania wizy krajowej w celu repatriacji.

W celu usprawnienia procesu repatriacji ustawa przewiduje ustanowienie Pełnomocnika Rządu do Spraw Repatriacji oraz powołanie Rady do spraw Repatriacji pełniącej funkcję organu opiniodawczo-doradczego. Pełnomocnik będzie współdziałał z właściwymi organami administracji rządowej oraz organami jednostek samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi. Ustawa nakłada na Pełnomocnika szereg zadań w zakresie udzielania pomocy repatriantom oraz koordynowania działań na rzecz tej pomocy a także pełnienie nadzoru nad działalnością ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów, analizowanie rynku pracy pod względem możliwości zatrudnienia repatriantów (art. 1 pkt 5).

Pełnomocnik będzie musiał wydać decyzję w sprawie przyznania miejsca w ośrodku osobie, która chce przybyć do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy krajowej w celu repatriacji, w terminie nie dłuższym niż 3 lata od dnia wydania przez konsula decyzji o zakwalifikowaniu do wydania wizy krajowej w celu repatriacji (art. 1 pkt 5, art. 3c ust. 4).

Ustawa przewiduje stworzenie ośrodków adaptacyjnych dla repatriantów. Ośrodki mają stanowić tymczasowe miejsce zamieszkania służące adaptacji repatriantów, którzy nie mają zagwarantowanego innego miejsca zamieszkania. Ośrodek ma zapewnić repatriantowi zajęcia adaptacyjno-integracyjne, kursy języka polskiego oraz szkolenia zawodowe. Wybór lokalizacji ośrodka ma sprzyjać aktywizacji zawodowej repatriantów na lokalnym rynku pracy. Prowadzenie ośrodka będzie powierzane przez Pełnomocnika organizacjom społecznym, stowarzyszeniom i innym osobom prawnym, wyłonionym w drodze konkursu ofert, spełniającym wymagania ustawowe.

Każdy repatriant oprócz zapewnienia mu odpowiednich do jego potrzeb warunków zakwaterowania, wyżywienia, środków czystości, dostępu do urządzeń komunikowania się na odległość otrzyma świadczenie pieniężne w wysokości 200 zł miesięcznie, chyba że podjął pracę zarobkową (art. 1 pkt 24).

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta będą mogli przydzielić repatriantowi znajdującemu się w szczególnej sytuacji, na okres nie dłuższy niż dwa lata, osobę wspierającą, która ma wspierać repatrianta w załatwianiu spraw związanych z opieką medyczną, szkolnictwem, pomocą socjalną oraz zatrudnieniem a także asystować repatriantowi w podeszłym wieku podczas wizyt lekarskich (art. 1 pkt 24, art. 20n-20p).

Ustawa przewiduje pomoc finansową dla repatriantów na cele mieszkaniowe (art. 1 pkt 20, art. 17b ust. 1) w wysokości nie większej niż 25 000 zł na repatrianta w formie dopłaty do:

- 1) czynszu najmu lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego albo
- 2) opłaty za zakwaterowanie w domu studenckim, albo
- 3) kosztów nabycia lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego.

Repatriantowi, który poniósł koszty związane z remontem, adaptacją lub wyposażeniem lokalu mieszkalnego w miejscu osiedlenia się w Rzeczypospolitej Polskiej, na jego wniosek, w drodze decyzji, starosta udzieli pomocy finansowej ze środków budżetu państwa na częściowe pokrycie poniesionych i udokumentowanych przez repatrianta kosztów, w wysokości do 6000 zł na jednego repatrianta (art. 1 pkt 19, art. 17).

Ustawa przewiduje również dotacje dla gmin które zapewnią lokal mieszkalny repatriantowi w wysokości do 25 000 zł oraz dla gmin, które na wniosek repatrianta przeprowadzą remont, adaptację lub wyposażą lokal mieszkalny w miejscu osiedlenia się w wysokości 6000 zł na repatrianta (art. 1 pkt 25 i 26).

Osobom fizycznym, w uznaniu ich zasług w związku z prowadzeniem działalności na rzecz repatriantów, może zostać przyznana odznaka honorowa „Zasłużony dla repatriacji”.

Odznakę będzie przyznawał Prezes Rady Ministrów z własnej inicjatywy albo na wniosek Pełnomocnika lub organu statutowego organizacji społecznej lub instytucji działającej na rzecz repatriantów (art. 1 pkt 27).

W obecnym stanie prawnym repatrianci przybywający do Polski, którzy otrzymali w drodze darowizny lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny są obciążani podatkiem od spadków i darowizn. Ponieważ często jest to obciążenie przekraczające możliwości finansowe tych osób ustawodawca zdecydował, że zwolnione od podatku będzie nabycie w drodze dziedziczenia, zapisu zwykłego, zapisu windykacyjnego, dalszego zapisu, polecenia

testamentowego lub darowizny własności (współwłasności) budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego lub udziału w takim prawie, spółdzielczego prawa do domu jednorodzinnego albo udziału w takim prawie przez repatrianta, jeżeli spełnia on warunki określone w art. 16 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o podatku od spadków i darowizn (art. 2)

Osoby, które nabyły obywatelstwo polskie w drodze repatriacji, będą objęte opieką zdrowotną przez okres do 90 dni od dnia przekroczenia granicy Rzeczypospolitej Polskiej (art. 3).

Zmiany w ustawie o Karcie Polaka zmierzają do określenia warunku wykazania się znajomością języka polskiego w stopniu co najmniej podstawowym dla osób, których polskie pochodzenie zostało stwierdzone zgodnie z przepisami ustawy o repatriacji, posiadających w dniu złożenia wniosku o wydanie Karty Polaka obywatelstwo Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej, Republiki Białoruś, Republiki Estońskiej, Gruzji, Republiki Kazachstanu, Republiki Kirgiskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej, Republiki Tadżykistanu, Turkmenistanu, Ukrainy lub Republiki Uzbekistanu albo posiadających w jednym z tych państw status bezpaństwowca (art. 5).

Zmiany w ustawie o cudzoziemcach (art. 6) oraz w ustawie-Prawo konsularne (art. 7) mają charakter dostosowawczy do zmian wynikających z nowelizacji ustawy o repatriacji.

Ustawa zawiera przepisy przejściowe. Na ich podstawie:

1) do postępowań wszczętych na podstawie przepisów dotychczasowej ustawy i niezakończonych przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy stosowane będą przepisy dotychczasowe (art. 10);

2) postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały wszczęte na podstawie art. 15 dotychczasowej ustawy i niezakończone przed dniem wejścia w życie projektowanej ustawy będą umorzone (art. 11);

3) decyzje o przyrzeczeniu wydania wizy krajowej w celu repatriacji, wydane na podstawie obecnie obowiązujących przepisów ustawy o repatriacji, zachowają ważność (art. 12);

Na podstawie art. 15 ustawy przewidziano możliwość objęcia pomocą finansową także tych repatriantów oraz ich małżonków i małoletnich dzieci, którzy już przyjechali do kraju, jednakże nie wcześniej niż 12 miesięcy przed wejściem w życie niniejszej ustawy.

Pełnomocnik Rządu do Spraw Repatriacji, wydając decyzję o przyznaniu takim osobom pomocy, będzie brał pod uwagę rodzaj i zakres dotychczas udzielonej pomocy oraz ich warunki bytowe tak, by zakres pomocy dla poszczególnych grup repatriantów był adekwatny do rozmiaru wsparcia jakie już otrzymali.

Ustawa ma wejść w życie z dniem 1 maja 2017 r., z wyjątkiem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o repatriacji w zakresie pokrycia kosztów związanych z podjęciem w Polsce nauki przez osobę małoletnią, podlegającą obowiązkowi szkolnemu, który wejdzie w życie z dniem 1 września 2017 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił ustawę w dniu 7 kwietnia 2017 r. Projekt ustawy stanowił przedłożenie rządowe (druk sejmowy nr 1378). Prace nad ustawą prowadziły Komisja Łączności z Polakami za Granicą oraz Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych, które przedstawiły sprawozdanie (druk sejmowy nr 1446).

W trakcie prac nad projektem ustawy komisje dokonały szeregu zmian o charakterze legislacyjnym ale i merytorycznych. Komisje uznały, że należy wprowadzić maksymalny limit wynagrodzeń członków Rady do spraw Repatriacji w wysokości nie wyższej niż jednokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Komisje doszły do przekonania, że w procesie stwierdzenia polskiego pochodzenia należy zrezygnować z warunku wykazania się znajomością języka polskiego oraz polskich tradycji i zwyczajów (art. 1 pkt lit. a, art. 5 ust. 1 pkt 2).

Rozszerzono możliwość przyznania przez Pełnomocnika do Spraw Repatriacji pomocy finansowej również repatriantowi, który przybył do Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wizy krajowej wydanej w celu repatriacji posiadając dowód potwierdzający zapewnienie warunków do osiedlenia się w postaci oświadczenia obywatela polskiego (art.1 pkt 20, art. 17b ust. 1 pkt 1).

Komisje dokonały rozszerzenia pomocy finansowej na repatriantów zamieszkujący w domu studenckim. Repatriant będzie mógł otrzymać dopłatę do opłaty za zakwaterowanie.

Komisje wprowadziły obowiązek przekazywania pomocy finansowej na rachunek bankowy (art. 1 pkt 20, art. 17b).

W drugim czytaniu zgłoszono cztery poprawki (druk sejmowy nr 1446-A). Poprawki te miały charakter uzupełniający i doprecyzowujący.

Sejm przyjął ustawę z poprawkami.

Ustawa nie wzbudza zastrzeżeń o charakterze legislacyjnym.

Aldona Figura

Starszy legislator